

odbiite vsak poizkus razdora častihlepnežem, političnih goljufov in demagogov ter se trdno oklenite Kmetijske zveze, odnosno Slovenske ljudske stranke. Če pa hočete nared, korupcijo in krivico, kakor ste jo bridko izkusili zadnja leta še naprej, potem pa pojdite druga pota, a ne valite krivde na nas, ki smo vas pravočasno svarili in vam odkrivali, kako stojijo stvari!

Strah spreletava naše slovenske politične Judeže, ki so opeharili ljudstvo in mu niso prinesli ureditve naše nove države tako, kakor si jo ljudstvo želi, strah obhaja pred ljudsko stranko veriznike in kapitaliste. Tudi v Beogradu uvidevajo, da proti nam stalno ne gre vladati, zato vsi skupaj iščejo novih poti, novih oseb in novih sredstev, da bi ljudstvo opeharili in ga potem jezili kakor hudič grešno dušo.

Ljudje, čuvajte in pazite, da ne bo spet smole in nesreče, kakor ste si jo naprtili z volitvami leta 1920! — Že davno bi imeli lahko večji red, večje zadovoljstvo, ako bi se tedaj ne zgodilo to, kar se je. Naj se to sedaj pod novimi gesli ne ponovi, da nas ne bo vseh skupaj tepla nadloga še naprej!

Tako delajo „samostojni strokovnjaki“.

Glavni voditelji samostojne in priganjači so ravnatelj Kmetijske družbe gospod Gustav Pirc, znani vojni rekvizitor živine, sedaj »povrejenik Sancin in tajnik Lah. V sledečem hočemo pribiti par značilnih slučajev, kako ti gospodje, ki so več kot dobro plačani, vestno in dobro ter strokovnjaško skrbijo za povzdigo kmetijstva.

Prvi slučaj: Strokovno glasilo »Kmetovalce« je prineslo leta 1921 izpod peresa ravnatelja gospoda Belleta nek spis o grahorki in njeni vrednosti za krmljenje. Pozival je kmetovalce, naj jo vsejejo v jeseni, da bo na spomlad že preje kaj polagati živini v jasi. Ravno v isti številki pa je Kmetijska družba ponujala v nakup tudi grahorko. Neka podružnica Kmetijske družbe je s posebnim dopisom povprašala, ali je grahorka zimska ali spomladanska. Dobila je sledeči odgovor: »Naznanjamo, da je grahorka, ki jo ima Kmetijska družba v zalogi, zimska in se mora v jeseni sejati.« Podpisani je strokovni uradnik g. Ciril Prijatelj. — Podružnica je nato naročila 100 kg grahorko, ki je imela nekaj malo primesi osva, kar se je vodstvu podružnice, si sicer ne sestoji iz strokovnjakov, pač pa iz samih praktičnih kmetov, zdelo že čudno in sumljivo, vendar smo to grahorko na podlagi jasne in določne gornje izjave vsejali v jeseni. In posledica? Grahorka je sicer lepo vsklila, ali vsled zime tudi popolnoma pomrznila, ker je bila — spomladanska. Mi ne bi zamerili, če bi bila izjava dvomljiva, ali pa, če bi nas nafarbal kak veriznik ali privatnik, da pa daje neresnične izjave Kmetijska družba, ki je naša glavna stanovska strokovna in prosvetna organizacija, to pa vendar ni primerno in tudi ne povzdiguje njenega ugleda ter ne utrjuje v družbo in njeno recimo: čudno gospodarstvo našega zaupanja.

Drugi slučaj. Kmetijska podružnica prosi centralo, naj Kmetijska družba posreduje v zadevi predavanj o žitnoredi, zlasti z ozirom na posledice suše. Direktne odgovore podružnica menda ni bila vredna, ker ga nismo prejeli, pač pa je prišla od okrajnega glavarstva okrožnica, da se naj za prireditve strokovnih predavanj prosi potom kmetijskega oddelka pri glavarstvu. Lepo in dobro! Podružnica je to tudi napravila in prosila jasno in določno, da se naj predavanje o žitnoredi, zlasti z ozirom na ravnanje ob sušnih letih, vrši katerokoli nedeljo jutrišnj po rani maši in da naj pride govornik, ki bi iz izkušnje znal odgovorjati na razna vprašanja, ki se tičejo živinoreje. In odgovor? Potom okrajnega glavarstva smo dobili od pokrajinske uprave, oddelka za kmetijstvo pisanje, podpisano od gospoda Sancina. Tam pravijo gospodje, da je treba za prireditev pouka natančno označiti čas in tudi strokovnjaka, ki bi naj prišel predavati. To je razsodba, ki je vredna menda samo še slavnega azijskega modrijana Hanan al Rašida! Mi smo vendar jasno in določno označili stroko in čas, samo da smo gospodom dali na izbiro prav vse nedelje, koliko jih kristjani imamo v svojih pratikah in koledarjih, toda mi menda naj vohamo, kdo je za posamezne stroke nastavljen in kedaj ima kot predavatelj voljo in čas, da nas pouči. Zakaj pa ste prav za prav vi, gospodje pri vodstvu Kmetijske družbe in pri slavnem oddelku za kmetijstvo?

Tretji slučaj. V »Kmetovalcu« nam na vprašanja tudi z balkansko naglico odgovarjajo na stavljen strokovno-politično vprašanje. Dokaz: Dne 20. februarja smo poslali dvoje gospodarskih vprašanj s prošnjo, naj se nam v »Kmetovalcu« odgovori. Za tem terminom smo dobili že 4 številke, toda o odgovoru na naša vprašanja še ni

Cisto pozabil sem nanj. Morebiti mi bo razložilo ugankol

Koj sem ga poiskal in odprl. In tole je bilo v njem: »Brihten pa pošten človek ste, to vam je že na licu brati. Siromašni ste in tuje v Londonu, to sva opazila. — Pismu je priložen bankovec. Posodiva vam ta denar za 30 dni, — brez obresti. Pridite po poteku tega časa. Stavil sem na vas. Če dobim stavo, vam poskrbim najboljšo mesto, ki je v moji moči, — seve, če boste mogli dokazati, da ste sposobni zanj.«

Brez podpisa, brez naslova, brez datuma. — Prava reč to — Vi seveda, ki to berete, vi že veste, za kaj je šlo, jaz pa tistokrat nisem ničesar vedel. Vsa zadeva mi je bila velika, temna uganka. Niti pojma nisem imel, za kaj gre. Nisem vedel, ali je slabo in dobro zame. Sel sem v park, sedel na klop in premišljeval, kaj naj storim, da bo najbolje.

Celo uro sem premišljeval in končno sem prišel do teh-le zaključkov:

Morebiti da sta mi brata dobro želela, morebiti pa da hudo, — to se ni dalo dognati. Morebiti da sta me hoteli speljati na led, ali kdo ve kake zlobne nakane da sta imela z menoj in za kake poskuse sta me hotela zlorabiti, — kaj je bilo, tega nisem mogel poznati. Stavila sta name — kaj jaz vem, zaradi česa —. Pa najsi je bilo karkoli in karkoli —.

To je bila negotova stran na celi zadevi. Vse drugo pa je bilo stvarno, resnično, se je dalo šteti, računati in zapisati.

Ce bi šel na angleško državno banko in bi zahteval, naj zapišejo vrednostni papir na račun moža, čigar last je bil, bi mi gotovo ustregli, ker ga bre dvoma poznajo, če-

duha ne sluha. Na ponovno vprašanje z dne 11. aprila pa še do sedaj spet ni duha ne sluha o kakšnem odgovoru. Ali glavni urednik in glavni tajnik g. inženir Lah spi?!

To so suha dejstva, ki govorijo pač precej drugače, kakor pa piše gospod ravnatelj Gustav Pirc v zadnjem »Kmetovalcu« v svojo obrambo. Res pa je, da je mnogo takšnih udov, ki gledajo le na trenutno materialno korist in malo takšnih, ki bi plačali udnino za Kmetijsko družbo z namenom, da ohranijo in podprejo svojo strokovno prosvetno stanovsko organizacijo. Se manj pa jih seveda bo, ako bodo naši strokovnjaki ravnali tako, kakor smo navedli v gornjih slučajih.

Da si prizadeji gospodje ne bodo belili glave, kdo jih je »napadel«, povemo odkrito, da so se vsi ti slučajji zgodili Kmetijski podružnici Sv. Marjeta pri Moškanjcih. Bralec »Slov. Gospodarja« pa naj si napravi o navedenih slučajih tudi svojo sodbo!

Zahteve prebivalstva na Pohorju.

Na belo nedeljo so se zbrali v St. Lovrencu na Pohorju somišljeniki Slovenske ljudske stranke in so sklenili važne resolucije. Objavljamo jih radi tega, ker iz njih govori odkritosrčna duša pohorskega kmeta in delavca. Resolucije, ki jih je prečital gospod Pečovnik, se glasijo:

Zaupanje našim poslancem.

Davkoplačevalci zbrani na shodu SLS dne 23. aprila 1922 izrekajo Jugoslovanskemu klubu, posebej voditelju gospodu dr. Korošču ter zastopniku našega okraja, gospodu Žebotu popolno zaupanje. Prošijo jih, da upoštevajo sledeče resolucije, ter jih kolikor mogoče podpirajo:

1. Proti zopetnemu zvišanju davkov. — Zahtevamo izenačenje bremen.

Najodločnejše ugovarjamo proti vsakemu zopetnemu povišanju zemljiškega davka in zahtevamo, da se neenako merno razdeljeni davki prejkoprej izenačijo po vsej državi, da ne bodo nekatere pokrajine (Srbija) plačevale manj davka, kakor druge, (Slovenija). Zahtevamo, da se trošarina na neobhodno potrebne predmete, kakor sol, petrolej, vžigalice in sladkor popolnoma odpravi ali pa vsaj znatno zniža, da bodo te predmete, ki so za življenje neobhodno potrebni, zamogli kupovati tudi revnejši sloji.

2. Zasiguranje živil za prebivalstvo.

Zahtevamo, da se pridelki Jugoslavije, ki so potrebni za prehrano domačega ljudstva, obdržijo doma v zadostni množini, da ne bo treba nakupovati v tujih državah za drag denar živež in s tem podpirati špekulante in veriznike.

3. Proti razpisavanju davčnega denarja.

Zahtevamo, da se denar, ki ga plačujemo davkoplačevalci tako težko, ne razpisuje kakor smetje, ampak se naj z njim štedi in ga obrne tako, da bo imela od njega korist država, ne pa samo vlada.

4. Slovenske vojske v Slovenijo!

Zahtevamo, da se polki, pri katerih služijo po večini slovenski fantje, prestavijo v slovenske garnizije. Gospodje poslanci SLS se naprošajo, da z vsemi sredstvi delajo na to, da se trpinčenje vojakov v armadi strogo in pod najtežjimi kaznimi prepove. Naši slovenski fantje naj odslužijo svoj rok v Sloveniji v domačih garnizijah, le v slučaju dokazane potrebe se smejo začasno uporabljati izven mej Slovenije. Dovoliti regrutni kontinent vsako leto, bodi izključno pravica narodne skupščine, tako, da bo vojna uprava smela samo le dovoljeno število novincev rekrutirati.

5. Lovski pravice kmetijskih občin pri glavarstvu ščitijo.

Občinam, ki so prosile, da se jim prepustijo občinska lovišča brez drazbe, naj okrajna glavarstva ne delajo nobenih zaprek s tem, da protežirajo različne bogate meščane na škodo kmetijskih posestnikov. Če moramo plačati že tolike davke, zahtevamo, da se nam pusti na svojih posestvih vsaj nekaj pravic. Prosimo gospode poslance, da se posebej v tej točki zavzamejo za postavne pravice občin.

6. Vagone za naš les.

Prosimo gospode poslance, da uplivajo na železniško upravo, naj lastnikom žag in lesnim trgovcem pri naročitvi vagonov gredo bolj na roko, ker pri pomanjkanju vagonov trpi cela lesna trgovina in s tem vsi posestniki gozdov.

7. Za domače obrtnike.

Prosimo gospode poslance, da uplivajo na merodajne oblasti, da se stavbinskim obrtnikom, to je zidarjem in tesarjem, ki izvršujejo svojo obrt samo v malem obsegu, tam, kjer ni potrebno, da je navzoč izprašan mojster, to je pri popravilih, dovoli samim delati, da se jim ne dela toliko zaprek in da se jih ne kaznuje. Tudi se naj tozadevno izpremeni, oz. preuredi obrtna postava.

prav meni ni bilo znano njegovo ime. Pa vprašali bi me, kako je prišel bankovec v mojo posest in če bi jim povedal resnico, bi me djali v norišnico. Če bi se jim pa zlagal, bi me vrgli v ječo. Isto bi se zgodilo, če bi poskusil denar na banki naložiti ali pa najeti posojilo na račun tega bankovca.

Nositi sem moral silno breme za seboj, dokler se ni sta vrnila brata, pa da sem hotel ali ne. Za nič mi je bil ta milijonski bankovec, brez koristi, kakor kup pepela, — in vendar sem moral paziti nanj in ga čuvati, in če bi moral pri tem beračiti za svoj vsakdanji kruh. Nisem se ga mogel iznebiti. Kdo bi ga sprejel, kdo bi mi dal drobiža zanj? Skratka, cel mesec sem moral trpeti in gladovati ob svojem milijonu in čakati, da mi vsaj pomaga dobiti stavo in da si zaslužim mesto, ki mi je bilo objubljeno. In rad bi si ga bil zaslužil, kajti take vrste ljudje imajo na razpolago službe, ki so vredne truda!

In zamislil sem se v svojo bodočnost in upanje mi je rastlo. Brez dvoma bo služba dobro plačana, sem računal. — In čez mesec dni se začne. — In potem bo vse dobro!

V prijetnih sanjah sem stopical po ulicah. Pred izlozbo nekega krojača se mi je ustavila noga in vroča želja se mi je zbudila, da bi slekel svoje cunje in se spet enkrat spodobno oblekel.

Ali sem zmogel toliko —?

Ne —! Nisem imel drugega denarja, ko bankovec za milijon funtov zlata —.

Siloma se mse odtrgal od okna in stopil naprej. Pa kmalu me je spet potegnilo nazaj. Kruto me je mučila skušnjava. Možato sem se ustavljal. Gotovo sem šestkrat šel gorindol pred prodajalno. Pa nazadnje nisem mogel več — premagalo me je —.

(Dalje prihodnj.)

8. Revizija ustave. — Slovenija nerazdeljena. Nove volitve.

Konečno zahtevamo revizijo ustave, za Slovenijo pa najobsežnejšo, od Beograda kolikor mogoče neodvisno, avtonomistično samoupravo v okviru države SHS. Slovenija mora ostati nerazdeljena. Tudi se naj čimprej razpišejo in izvršijo volitve v drž. zbor, da bo ljudstvo lahko izreklo svoje mnenje o sedanjih volitvah in njenem, za naše ljudstvo tako pogubnem gospodarstvu. Ako pa vlada pravične zahteve ljudstva ne bo upoštevala, posebno, kar se tiče krivičnih davkov, nezadostne preskrbe ljudstva z živežem, ako se ne bo dala Sloveniji samouprava in ako se prejkoprej ne bodo razpisale volitve, se bo slovensko ljudstvo nasproti sedanjim volitvam ob strani svojih poslancev postavilo v resno opozicijo. Če vlada naših zahtev ne upošteva, pa mi želje vlade, da plačujemo davke, ne domo upoštevati.

Zupan gospod Ivo Urbas predlaga:

9. Proti kršenju enakopravnosti.

Ugovarjamo proti kršenju v ustavi zasigurate enakopravnosti. Razne oblasti in uradi vsiljujejo našim občinskim, župnim ter drugim uradom v srbsčini ter cirilici pisane dopise in odloke. Mi jih ne razumemo. Zahtevamo, da se nam zaščiti naša enakopravnost.

10. Proč z Wranglovci!

Zahtevamo takojšnjo odstranitev pograničnih trup, posebno Wranglovcev, katere so v veliko škodo in breme državi in prebivalstvu.

11. Obsodba dr. Šusteršiča.

Obsojamo postopanje dr. Šusteršiča, ki skuša razbiti edinstvo stranke baš v dobi, ko je trdna sloga v naših vrstah najbolj potrebna.

Povdarjamo, da so te zahteve sestavili kmeti in delavski možje sami. Sprejete so bile z velikim navdušenjem. Glasovali so za nje i navzoči samostojneži in socijalisti.

Obmejna šiba božja — Wranglovci.

Dopis od severne meje.)

Turški bog na severni meji SHS.

Iz Svečine se nam javlja: naše obmejne čete izvrstno stražijo Nemško Avstrijo, da prav nihče od naših ljudi ne prestopi meje na ono stran, tudi tam ne, kjer se je ob razmejiti nam zasigurala raba ceste onstran meje, ker vsled »pametne in pravične« razmejitve na tej strani nimamo ceste. Avstrijski organi bi naše ljudi mirno pustili rabo te ceste in pota, a naši — ne! Wranglovec je, kakor so že lani poročali listi, v strašni suši izpustil sod vode, ki jo je naš človek peljal iz svojega vodnjaka onstran meje, pa mu še hotel zapleniti voz in živino: pogini ti in živina, samo da se vrši propis i naređenje i zakon! Pa smo tudi lani imeli tu poveljnika teh graničarjev, ki je znal te »zakone« uveljaviti: bil je »Turek« imenovan, ki zdaj s svojim delom osrečuje Sentjurčane. Prijel je neko žensko ob meji, ki je hotela v Svečino v cerkev. Na vprašanje, čemu hoče v cerkev, je rekla: da gre moliti »Koga moliti?« — Bogal — »Nema Boga; ja sam ovdje tvoj Bog, mene moraš, da slušaš!« Ko mu je nek mož prigovarjal, naj z ljudstvom bolj milo postopa, češ, saj so prej tudi financirji in orožniki imeli mejo dobro zastraženo, pa vendar bolj ljudomilo ravnali, mu je zabrusil: »Kaj financa, kaj žandar! On te ni ubiti nesmije, a ja te moram pucati (ustreliti). To in take reči pomeni beseda: svobodna Jugoslavija. Neomejeno svobodo si namreč laste tisti, ki zdej igrajo državo SHS, a mi državljani se živo zavedamo, da smo brezpravna raja.

Krvosesi naroda.

Sv. Jurij na Pesnici. Se nismo mogli plačati ogromnih davčnih plačilnih nalogov, in že nas tlačijo nove nade: 200 odstotno zvišanje zemljiških davkov, zvišane monopolne takse in bogvedi kaj še vse. Take dobrote zadenejo vse državljane, a mi tu ob meji smo deležni še posebnih dobrot vsled dobrohotnosti obmejne straže. Tako na primer letošnji spomlad v lepem vremenu čez en teden mi dovolastniki nismo smeli na svoja polja onstran meje, čeprav smo po mnogih težavah dobili prolaznice; a naenkrat pride naredba, da morajo na prolaznicah biti tudi fotografije, in Wranglovci nam zapro mejo takoj, na to pa pride deževno vreme, in posetev je bila zamujena. Graničarska komanda je naredbo še tako razlagala, da mora za vsacega delavca biti posebna fotografija; in tako smo dovolastniki na mejni črti 3 km samo za te fotografije izdali 16.700 K (beri: šestnajststoč sedemsto kron), dočim bi bilo zadostovalo v celem par sto kron; kajti kmalu, ko smo imeli že vsi slike, pride novo naređenje, da nas pred vsem en mesec morajo še brez slik prepuščati (a zavoljo slabega vremena je bilo to dolgo brez pomena) in pa da zadostuje samo fotografija lastnika prolaznice. . . . Zdej ko smo teh tisočakov tako olajšani, vsi že s hrepenenjem pričakujemo, da bo razpisano novo državno posojilo, ki ga želimo podpisati in z njim omogočiti, da se ustanovi še ena armada, ki bo samo nove naredbe sestavljala. Za komandanta pa ji mora vlada imenovati slavnoznane hunskega Atilo!

Na pomoč!

Vlada, pokrajinska uprava, slavná razmejitvena komisija — ali kjer je že kakšna inštanca za to! Pred in po razmejitvi se je tistim, našim ljudem ob meji, ki nimajo dohoda ali dovoza drugod, nego po cestah onstran meje, sveto objubljalo, da bodo naši smeli te ceste in pota nemoteno rabiti. Cele komisije so to določevale, ter zapisovale, kdo in kje se sme teh cest posluževati. Zadnji čas pa Wranglovska komanda pri Gornji Sv. Kungoti ljudem tega več ne dovoljuje, ker nimajo prolaznic. Potem pa: stráž menda po solčnem zahodu tujcem ne smejo dovoliti prevoza blaga preko meje, zdej pa niti teh naših ljudi ne prepuščajo, če gredo ali voziijo iz Jugoslavije na svoj dom v Jugoslaviji en košček po cesti onstran meje. Nedavno je narednik ob meji, ki je »strašno« priljubljen, enega našega kmeta in njegovega sina, ki sta se s konji zamudila pri kovaču in ju je dobil v mraku na tisti cesti tik pod njuno hišo, tako obdeloval s pestjo, da sta bila vsa otekla, obolela ter je fantu bilo celo željst vržena iz sklepa. To niso več balkanske, ampak SHS-razmere! Kdo pomaga? Opomnimo, da nemško-avstrijski obmejni organi tem našim ljudem ne delajo doslej prav nobenih težav, čeprav nimajo od one strani nikakih prolaznic.